

96/11

Kontrolní závěr z kontroly hospodaření s majetkem (včetně majetkových účastí), který přešel na Fond národního majetku ČR podle zvláštních předpisů

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 1996 pod č. 96/11. Kontrolu řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ JUDr. Jiří Drábek.

Kontrolou bylo prověřeno dodržení schválených postupů při privatizaci majetku (včetně majetkových účastí), který přešel v souladu se schválenou metodou privatizace na Fond národního majetku ČR.

Kontrolovanými osobami byly:

Fond národního majetku České republiky (dále jen „FNM“),
Ministerstvo pro správu národního majetku a jeho privatizaci (dále jen „MSNMP“).

Kontrola bylo podrobena schvalování, aktualizace a realizace 44 vybraných privatizačních projektů (dále jen „PP“), z nichž 33 se týkalo privatizace státních podniků převodem do právní formy akciových společností s následnou privatizací jejich akcií a 11 se týkalo privatizace majetkových účastí státu, které MSNMP spolu s rozhodnutími o privatizaci předložilo k realizaci na FNM. Jednalo se o následující privatizační projekty:

Mlékárna Hradec Králové, s. p.; Masný průmysl Brno, s. p.; Klenoty Praha, s. p.; Stavební stroje Zličín, s. p.; Středočeské sběrné suroviny, s. p.; Motor Jikov, a. s.; Č. Budějovice; Galena Opava, s. p.; Elite, s. p., Varnsdorf; Textilana, a. s.; Liberec; Mars Svratka, s. p.; Granitol, a. s.; Moravský Beroun; Moravolen, a. s.; Šumperk; Olšanské papírny, a. s.; Gumárny, a. s.; Zubří; ČSAD Břeclav, s. p.; Kovoplast Chlumeck nad Cidlinou, s. p.; Průmysl kamene Příbram, s. p.; Kovona, a. s.; Karviná; Kaolín Hlubany, s. p.; Severokámen Liberec, s. p.; TON, Bystřice pod Hostýnem, s. p.; Jiskra Tábor, s. p.; Velamos Sobotín, s. p.; Silon, a. s.; Planá nad Lužnicí; Sklo Bohemia, Světlá nad Sázavou, s. p.; Elitex Ústí nad Orlicí, s. p.; Unitex Brno, s. p.; Moravskoslezská vagónka Studénka, s. p.; Koh-i-noor Praha, s. p.; Vlnap, a. s.; Nejdek; Sklářny Bohemia, a. s.; Poděbrady; Brněnské papírny, s. p.; Léčiva Praha, s. p.; Dental Praha, s. p.; Krátký film, a. s., Praha; Pekárny a mlýny Praha, s. p.; Kosmos Čáslav, s. p.; Triola, s. p., Praha; Kablo Kladno, s. p.; Inovační technologické centrum-VÚK Praha, s. p.; Kovošrot Plzeň, s. p.; Drobné zboží Cheb, s. p.; Potraviny Plzeň, s. p.; Mototechna Praha, s. p.

Kontrolu provedla skupina kontrolujících odboru hospodářské politiky a zahraničních věcí NKÚ v době od května do září 1996.

Ke kontrolním protokolům nebyly ze strany kontrolovaných osob podány námítky.

K o l e g i u m N K Ú na svém XVIII. zasedání konaném dne 21. 10. 1996

s c h v á l i l o usnesením č. 5/ XVIII/96
k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

Fond národního majetku

Kontrolou 44 PP bylo zjištěno, že státní podniky a akciové společnosti předložily FNM účetní rozvahu doloženou rozpisem zůstatků k účtům 423 - Statutární fondy a 427 - Ostatní fondy a výsledovku. Opatření Ministerstva financí č. j. 281/2 020/93 ze dne 1. 1. 1993 (bylo oznámeno ve Sbírce zákonů ročník 1993, částka 22 ze dne 25. 2. 1993), kterým byl stanoven „Postup v účetnictví a při inventarizaci majetku a závazků při převodech majetku státu na jiné osoby“, umožňovalo FNM vyžadovat předložení inventurních soupisů, FNM však inventurní soupisy nevyžadoval. V důsledku toho nebylo možno kontrolou prověřit, zda účetní stav majetku a závazků, který přešel na FNM, odpovídá skutečnému stavu zjištěnému z inventurních soupisů. Tato skutečnost byla ověřena ze zápisů o předání a převzetí majetku a závazků sepsaných mezi privatizovaným subjektem a nabyvatelem ve smyslu ustanovení § 19 odst. 1 a § 21 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů.

V kontrolovaných případech nabyvatelé privatizovaného majetku v těchto zápisech potvrdili pouze účetní hodnotu přebíraného majetku.

FNM při založení akciové společnosti vložil do základního jmění nepeněžitý vklad, jehož ocenění bylo provedeno ve schválených aktualizovaných PP v souladu s ustanovením § 44 zákona č. 92/1991 Sb., ve znění zákona č. 210/1993 Sb. Údaje o výši základního jmění, počtu, druhu a jmenovité hodnotě akcií v zakladatelských listinách 33 kontrolovaných akciových společností, které založil FNM, odpovídaly údajům zapsaným v obchodním rejstříku ke dni jejich vzniku.

Ze 44 kontrolovaných akciových společností vydal FNM ve 42 případech všechny druhy akcií v zaknihované podobě, u dvou jako listinné (Rieter Elitex, a. s., a Sklářny Bohemia, a. s.). Údaje o počtu, druhu a jmenovité hodnotě akcií zaevidovaných ve Středisku cenných papírů při založení akciových společností nebo po převodu majetkových účastí státu na FNM souhlasily s údaji registrovanými v obchodním rejstříku.

Převody akcií na jiné osoby realizované FNM do doby kontroly byly u všech 44 kontrolovaných PP v souladu s rozhodnutími o privatizaci z hlediska počtu akcií (procentních podílů), jejich druhu, metod privatizace, ur-

čených nabyvatelů (včetně nově vzniklých závazků spojených s tímto převodem) a platebních podmínek v souladu s ustanovením § 5 zákona č. 92/1991 Sb.

V kontrolovaných případech FNM nevydal ve smyslu ustanovení § 20b zákona č. 171/1991 Sb., ve znění zákona č. 210/1993 Sb., žádné rozhodnutí o změně struktury nebo o pronájmu majetku akciových společností s účetní hodnotou přesahující 20 % základního jmění a o zvýšení základního jmění upsáním nových akcií, ke kterému by byl potřebný předchozí souhlas MSNMP.

1. V ustanovení § 1 zákona č. 171/1991 Sb., je mj. uvedeno:

„Ministerstvo pro správu národního majetku a jeho privatizaci České republiky ... řídí činnost Fondu národního majetku České republiky při výkonu jeho funkce zakladatele akciových společností nebo jiných obchodních společností založených podle privatizačních projektů a při provádění jeho dalších činností.“

MSNMP dopisem č. j. 40/1994 - SNČ ze dne 12. 4. 1994 zaslaném FNM rozhodlo mimo jiné takto:

„... a) v případě, kdy FNM bude schopen zajistit provedení mimořádné účetní závěrky (v rozsahu roční účetní závěrky), bude kupní cena akcií stanovena způsobem uvedeným v usnesení vlády 568/93;

b) v případech, kdy FNM nebude postup podle bodu a) schopen zajistit, bude kupní cena akcií stanovena na základě poslední auditované závěrky ...“

O d ů v o d n ě n í:

Citované rozhodnutí MSNMP porušil FNM tím, že kupní cenu akcií Elite, a. s., nestanovil způsobem uvedeným v usnesení vlády ČR č. 568 ze dne 6. 10. 1993, o dalším postupu při privatizaci podle zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, a zákona České národní rady č. 171/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodu majetku státu na jiné osoby a o Fondu národního majetku České republiky, tj. na základě mimořádné účetní závěrky ke dni prodeje ani na základě poslední auditované účetní závěrky. FNM uzavřel dne 28. 4. 1995 s nabyvatelem Dohodu o přípravě privatizačního kontraktu (dále jen „Dohoda“). V čl. I odst. 3 této Dohody sjednal, že podle rozhodnutí o privatizaci bude „nabyvateli odprodán 52% podíl akcií za kupní cenu ve výši 155 292 tis. Kč, ... stanovenou ... podle poslední auditované účetní závěrky akciové společnosti k 31. 12. 1993 ...“. Stejnou výši kupní ceny sjednal FNM ve smlouvě o koupi akcií, kterou s nabyvatelem uzavřel dne 22. 8. 1995. Auditovaná účetní závěrka ke dni 31. 12. 1993 nebyla k datu uzavření Dohody závěrkou poslední. Tou byla účetní závěrka ke dni 31. 12. 1994, ověřená auditorem dne 3. 4. 1995. Protože FNM uzavřel s novým nabyvatelem Dohodu až dne 28. 4. 1995, v době, kdy byla k dispozici účetní závěrka k 31. 12. 1994 ověřená auditorem, přičemž tuto účetní závěrku do uvedené Dohody nepromítl, porušil tím citované rozhodnutí MSNMP.

Tím byla kupní cena nižší o částku 1 265 tis. Kč, neboť vlastní jmění společnosti vzrostlo mezi oběma auditovanými závěrkami z 298 637 tis. Kč ke dni 31. 12. 1993 na 301 070 tis. Kč ke dni 31. 12. 1994.

2. V ustanovení § 282 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, je mimo jiné uvedeno:

„K vyhlášení veřejné obchodní soutěže ... se vyžaduje, aby byly písemně obecným způsobem vymezeny předmět požadovaného závazku ..., stanovena lhůta, do které lze návrhy podávat a lhůta pro oznámení vybraného návrhu ...“

O d ů v o d n ě n í:

FNM porušil citované ustanovení tím, že při vyhlášení opakované veřejné soutěže na prodej 51 % akcií Motor Jikov, a. s., (Hospodářské noviny ze dne 8. 6. 1994) neuvedl lhůtu pro oznámení vybraného návrhu.

3. V ustanovení § 43 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v úplném znění zákona č. 47/1992 Sb., je uvedeno:

„Účastníci jsou povinni dbát, aby při úpravě smluvních vztahů bylo odstraněno vše, co by mohlo vést ke vzniku rozporů.“

O d ů v o d n ě n í:

Dikce některých závazků sjednaných o koupi akcií a investicích ve smlouvě mezi FNM a zahraničním nabyvatelem ve vztahu k Severokámen, a. s., kterou uzavřel FNM dne 10. 8. 1992 je v řadě případů nekonkrétní a nejednoznačná, s možností různého výkladu. Obsahuje např. formulace „... za podmínek, které pro Kupujícího budou přijatelné ...“, nebo „Fond se Kupujícímu zavazuje, že kdykoliv uhradí jakoukoliv ztrátu, škodu, náklady a výdaje ...“. Předmětná smlouva navíc obsahuje závazky ve prospěch i v neprospěch dalších osob. Např. „... Fond vyvine veškeré úsilí, aby zajistil, že osobám žádajícím o restituci půdy ... bude nabídnuta alternativní půda ...“, nebo „Fond zajistí, že: Pozemkový fond České republiky poskytne společnosti pronájem všech pozemků a budov popsaných v části A Přílohy K ... za podmínek, které pro Kupujícího budou rozumně přijatelné a zejména za předpokladu, že: a/ Společnost bude platit Pozemkovému fondu nájemné, které nebude přesahovat 60 haléřů (0,60 Kčs) za metr čtvereční, ...“.

Důsledkem těchto ujednání je, že v období červenec až listopad 1995 několikrát předložil zahraniční nabyvatel FNM k posouzení listiny dokládající nesplnění výše citovaných smluvních ustanovení a z toho vyplývající právní nárok kupujícího na odškodnění ve výši cca 16 500 tis. Kč.

4. FNM nepostupoval hospodárně, neboť při prodeji akcií Silon, a. s., a Kovošrot Plzeň, a. s., nevyužil oprávnění sjednaná ve smlouvách o koupi akcií.

O d ů v o d n ě n í:

Vláda ČR usnesením č. 541 ze dne 28. 9. 1994 rozhodla o přímém prodeji 75% podílu akcií Silon, a. s., zahraničnímu nabyvateli za kupní cenu 525 000 tis. Kč s tím, že nabyvatel bude mít ze 75% podílu akcií dvouletou opci na 25% podíl akcií v ceně 175 000 tis. Kč, úročený 10% ročně. V bodě 8.2. smlouvy o koupi akcií, kterou FNM uzavřel s nabyvatelem dne 20. 12. 1995, bylo sjednáno: „Současně se smluvní strany dohodly, že Kupující je oprávněn do druhého výročí podpisu Smlouvy kdykoliv od Fondu koupit dalších 192 471 ks akcií, ... za částku 175 000 000 Kč úročenou od data podpisu Smlouvy 10 % p. a. ...“ Dne 15. 1. 1996 nabyvatel oznámil FNM, že od závazku platby 10% úroku počínaje datem podpisu kupní smlouvy odstupuje. Dne 18. 1. 1996 a dne 23. 1. 1996 zaplatil nabyvatel celkovou částku za koupi 75% podílu akcií ve výši 525 000 tis. Kč bez úhrady 10% úroku z 25% podílu akcií, na které měl dvouletou opci. FNM dodatkem č. 1 ke smlouvě o koupi akcií ze dne 26. 2. 1996 žádosti nabyvatele vyhověl a změnil bod 8.2. smlouvy o koupi akcií tak, že „... Kupující je oprávněn do druhého výročí podpisu Smlouvy kdykoliv od Fondu koupit dalších 192 471 ks akcií, představujících zbývajících část Smluvních akcií za částku 175 000 000 Kč úročenou ode Dne Realizace 10% p. a.“. Dnem realizace je podle bodu 8.4. smlouvy o koupi akcií zaplacení ceny kupujícím a zároveň den připsání akcií na účet kupujícího. FNM při uzavření dodatku ke smlouvě o koupi akcií nepostupoval hospodárně, neboť za původně sjednaných podmínek by získal za prodej celého 75% podílu akcií částku nejméně o 1 000 tis. Kč vyšší z titulu zaplacení 10% úroku od data podpisu smlouvy do dne realizace.

FNM dne 15. 3. 1994 uzavřel s tuzemským nabyvatelem smlouvu o koupi 67% podílu akcií Kovošrot, a. s., za kupní cenu 124 264 tis. Kč, ze které nabyvatel před uzavřením smlouvy zaplatil FNM jako zálohu 10%, tj. 12 426 tis. Kč. Podle čl. III odst. 3 smlouvy byl nabyvatel povinen do 90 dnů od jejího uzavření (tj. do 13. 6. 1994) zaplatit zbývajících část kupní ceny 111 838 tis. Kč převodem na účet FNM. V čl. III odst. 6 smlouvy bylo sjednáno: „Pokud kupující nezplatí zbývajících část kupní ceny ve lhůtě a ve výši uvedených v této smlouvě, je povinen zaplatit úrok z prodlení ve výši 0,05% z ceny uvedené v čl. III. odst. 1. smlouvy za každý den prodlení“. Nabyvatel dopisem ze dne 2. 6. 1994 požádal FNM o prodloužení lhůty splatnosti o 30 dní dodatkem ke smlouvě. FNM v dopise č. j. 124/Kr/94 ze dne 13. 6. 1994 sdělil nabyvateli, že: „... FNM ČR nemá možnost prodloužit termín splatnosti ... Budeme však respektovat Vás požadavek na opoždění platby bez odstoupení od smlouvy nejpozději do 120 dnů od jejího podpisu, avšak jsme nuceni za případné prodloužení účtovat v souladu s výše uvedenou smlouvou penále“. Zbývajících část kupní ceny ve výši 111 838 tis. Kč převedl nabyvatel na účet FNM dne 12. 7. 1994, tj. 28 dní po lhůtě sjednané ve smlouvě. FNM za toto prodloužení neúčtoval nabyvateli žádnou sankci. Postupoval tak nevhodně, neboť v případě zaplacení sjednaného úroku z prodlení nabyvatelem by získal částku nejméně o 1 566 tis. Kč vyšší.

5. Další poznatky zjištěné kontrolou:

Bylo zjištěno, že FNM při prodeji akcií za účetní hodnotu zvolil ve 3 případech stanovení kupní ceny na základě auditované účetní závěrky ke dni 31. 12. 1993, nikoliv závěrky ke dni prodeje. Nevýhodou tohoto způsobu bylo, že kupní cena nevycházela ze skutečného stavu majetku (neodpovídala vlastnímu jmění) akciových společností ke dni prodeje. Mezi datem auditované účetní závěrky (ke dni 31. 12. 1993), ze které vycházela cena akcií, a datem uzavření smlouvy o koupi akcií (v průběhu roku 1995) vznikly časové intervaly, ve kterých došlo ke změně hodnoty vlastního jmění. V případech, kdy došlo v mezidobí ke zvýšení hodnoty vlastního jmění, byla kupní cena pro FNM nevýhodná.

Toto konstatování se opírá o následující zjištění:

1. FNM v „Dohodě o přípravě privatizačního kontraktu“ (dále jen „Dohoda“) uzavřené dne 31. 10. 1994 s nabyvatelem stanovil kupní cenu 34% podílu akcií Sklo Bohemia, a. s., ve výši 208 776 tis. Kč na základě auditované účetní závěrky ke dni 31. 12. 1993. Smlouvu o koupi akcií uzavřel FNM s nabyvatelem až dne 18. 4. 1995 se stejnou výší kupní ceny uvedenou v Dohodě. Tato cena nebyla pro FNM výhodná, neboť vlastní jmění společnosti se za rok 1994 oproti roku 1993 zvýšilo o více než 15% (ze 613 739 tis. Kč na 707 883 tis. Kč). Ke změně spočívající ve zvýšení kupní ceny však nedošlo, neboť nabyvatel nepřistoupil na změnu původní smlouvy o koupi akcií. Pokud by kupní cena akcií byla stanovena z aktuálnější hodnoty vlastního jmění, byla by až o 32 000 tis. Kč vyšší.

2. FNM v Dohodě uzavřené dne 13. 3. 1995 s nabyvatelem stanovil kupní cenu 51% podílu akcií Granitol, a. s., ve výši 140 509 tis. Kč na základě auditované účetní závěrky ke dni 31. 12. 1993. Smlouvu o koupi akcií uzavřel FNM s nabyvatelem až dne 11. 8. 1995 se stejnou výší kupní ceny uvedenou v Dohodě. Tato cena nebyla pro FNM výhodná, neboť vlastní jmění společnosti vzrostlo z 275 509 tis. Kč ke dni 31. 12. 1993 na 293 638 tis. Kč ke dni 31. 12. 1994. Ke zvýšení kupní ceny nedošlo. Pokud by kupní cena byla stanovena z aktuálnější hodnoty vlastního jmění, byla by až o 9 000 tis. Kč vyšší.

3. FNM ve dvou Dohodách uzavřených dne 13. 3. 1995 s nabyvateli stanovil kupní cenu 72,8% podílu akcií Sklářny Bohemia, a. s., ve výši 184 066 tis. Kč a 18,2% podílu akcií těžby společnosti ve výši 46 015 tis. Kč, a to na základě auditované účetní závěrky ke dni 31. 12. 1993. Smlouvy o koupi akcií uzavřel FNM s nabyvateli až dne 18. 9. 1995 se stejnou výší kupních cen uvedených v Dohodách. Tyto ceny nebyly pro FNM výhodné, neboť vlastní jmění společnosti vzrostlo z 252 837 tis. Kč ke dni 31. 12. 1993 na 256 991 tis. Kč ke dni 31. 12. 1994. Ke zvýšení kupních cen nedošlo. Pokud by kupní ceny byly stanoveny z aktuálnější hodnoty vlastního jmění, byly by až o celkem 3 700 tis. Kč vyšší.

Ministerstvo pro správu národního majetku a jeho privatizaci

MSNMP při schvalování kontrolovaných 44 PP postupovalo v souladu s ustanoveními § 10 a § 10a zákona č. 92/1991 Sb., ve znění zákona č. 210/1993 Sb. Konkrétní postup MSNMP při schvalování privatizačních projektů upravují Zásady dalšího postupu při privatizaci (dále jen „Zásady“), které schválila vláda ČR usnesením č. 568 ze dne 6. 10. 1993, ve znění usnesení vlády ČR č. 393 ze dne 13. 7. 1994 a č. 178 ze dne 22. 3. 1995, v části C uložila

členům vlády postupovat podle těchto Zásad. V kontrolovaných případech nebylo zjištěno porušení Zásad ze strany MSNMP.

Postup při aktualizaci schválených PP je stanoven v části E Zásad. Po vydání rozhodnutí o privatizaci musí MSNMP zajistit, aby podklady potřebné k realizaci tohoto rozhodnutí byly úplné, aktuální a odpovídaly vydanému rozhodnutí. Schválené PP, které byly podrobeny kontrole, byly aktualizovány. Obsahovaly doklady stanovené částí E Zásad a odpovídaly vydaným rozhodnutím o privatizaci.